(י) וְאִם הֵם יוֹתֵר מִשְּׁמוֹנָה עָשָׂר, אֲפִלּוּ הֵם אֶלֶף אוֹ יוֹתֵר, שִׁעוּרוֹ מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה גְּרוֹגָרוֹת, (יא) שֶׁהֵם כְּשִׁשָּׁה בֵּיצִים. (יב) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵם כְּשִׁמּוֹנָה בֵּיצִים: ד נִתְמַעֵט (יג) מִשִּׁעוּרוֹ (יד) אַחַד שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה וְנִשְׁתַּיֵּר בּוֹ (ג) אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, (טו) כָּשֵׁר (טז) * אַף לִשְׁאָר (יז) שַׁבָּתוֹת: ה (יח) אִם נִתְעַפֵּשׁ פַּת הָעֲרוּב (יט) וְנִפְסַל מִלֶּאֱכֹל, הֲרֵי הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּלָה לְגַמְרֵי וְצָרִיךְ לְעָרֵב (כ) מַחֲדָשׁ. הַגָּה: וְלָכֵן נָהֲגוּ לַעֲשׂוֹת הָעֲרוּב חַלַּת מַצָּה שֶׁאֵינָהּ מְמַהֶרֶת לְהִתְעַפֵּשׁ (כל בו (סי׳ נ) ובית יוסף סימן (שנ״ד) [שצ״ה] (ד״ה נפסק)), וְעוֹד דְּיֵכוֹלִים לְשָׁמְרָהּ בְּיָמֵי הַפֶּסַח וְיֵכוֹלִים לִשְׁמֹר הָעֲרוּב כָּל הַשָּׁנָה (דעת עצמו), וְזֶה (נ) (כא) טוֹב יוֹתֵר מִלְּעָרֵב. מִיהוּ אִם רוֹצִים לְעָרֵב כָּל עֶרֶב כָּל שַׁבָּת (כב) וְלָאֱכֹל הָעֲרוּב כָּל שַׁבָּת, הָרְשׁוּת בְּיָדָם, וְעַיִן לְקַמָּן סִימָן שצ״ד (סעיף ג):

ו רמב״ם סוף פרק א׳ מהלכות ערובין (ה״ט). ז טוּר בְּסִימָן ת״ט. ח מִשְׁנָה שָׁם פ׳ (ע״ב). ט בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (שם). י הָרַמְבַּ״ן (שורש המיוחסות לרמב״ן סי׳ רכ).

בְּאֵר הַיטֵב

רִאשׁוֹן, דְּאִלּוּ בְּשַׁבָּת שֵׁנִיָּה אֵין צָרִיךְ תִּקּוּן דְּהָא סוֹף עֵרוּב הוּא וְכָשֵׁר בְּנִשְׁתַּיֵּר אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כָּאן: ד (כ) אֲפִלּוּ. וּמַה שֶּׁכָּתוּב בְּסִימָן שס״ו (סעיף ו) שֶׁאֵין מְעָרְבִין בְּפֵרוּסָה, הֵינוּ בְּשַׁבָּת רִאשׁוֹן. וְהַטַּעַם הָאַחֲרוֹנִים דְּאֵין לִסְמֹךְ עַל עֵרוּב שְׁנִתְמַעֵט, וְנֶהֱגוּ לַעֲשׂוֹת אַחַר שָׁלֵם, עַיֵּן ט״ז (סק״ד) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): ה (ג) טוֹב

בַּאוּר הַלָּכָה

שֶׁהַרְבֵּה פּוֹסְקִים מְקִלִּין בְּעִקַּר דִּין זֶה אֲפִלּוּ בְּמֵעֵרֶב מִשֶּׁלָּהֶם, לְדִידָן דְּפִסְקִינַן דְּבֵית הַפְּתוּחַ לִשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת וְעֵרֵב עִם שְׁתֵּיהֶן מַתִּיר בְּזֶה וּבְזֶה, עַיֵּן בְּרָשְׁבָּ״א (שם) וְרִיטְבָ״א (ד״ה ואפשר), אִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים בְּמֵעֵרֶב מִשֶּׁלּוֹ אֵין לְהַחְמִיר:

ד * אַף לִשְׁאָר שַׁבָּתוֹת. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק טז) מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם, וְלָאו דְּבָרֵי עַצְמוֹ הוּא דְּכָאֲמֶת מְבֹאָר כֵּן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן בְּסוּגְיָא זוֹ (כו. ד״ה מתני׳), וְכֵן הוּא דַּעַת רַשׁ״י בְּמַתְנִיתִין שָׁם (פ׳ ד״ה לא) דְּהַאי וְלֹא אָמְרוּ אַדְּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי קַאֵי, וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ שֵׁישׁ חוֹלְקִין, הוּא דַּעַת הַטּוּר שֶׁפָּסַק בְּסִימָן שפ״ז דְּסוֹמְכִין עַל שִׁתּוּף בְּמָקוֹם עֵרוּב וְהָכָא פּוֹסֵק כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּשִׁיּוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא, אֶלָּמָא דְּסִבְרִינְהוּ לַיה דְּבְכָל גַּוְנֵי כָּשֵׁר בִּנְשְׁתַּיֵּר, דְּלֵיכָא לְמֵימַר דְּמֵירֵי שֶׁהָיָה שִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת דְּאִם כֵּן אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר כְּלָל מֵעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת נְמִי כָּשֵׁר, דְּהָא סוֹמְכִין עַל שִׁתּוּף בְּמָקוֹם עֵרוּב. וְכֵן כָּתַב הַבַּ״ח (שם ס״א) וּמֹהֲרַלַּ״ח בְּהַגָּהוֹתָיו בְּדַעַת הַשּׁוּר, וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת הָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שער ד שם) שֶׁהָאִתְּיָא בְּסִתְמָא דְּשִׁיּוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא, וְלֹא חִלֵּק דְּמֵירֵי כְּשֶׁהָיָה הַשִּׁתּוּף קַיָּם. וְכֵן בְּאוֹר זָרוֹעַ הַגָּדוֹל (ח״ב סי׳ קפד) מֵבִיא הַרְבֵּה פְּרוּשִׁים דְּמְפָרְשִׁים בְּהָאי וְלֹא אָמְרוּ דְּלֹא כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י, וּלְפֵרוּשָׁם אֵינוֹ מֻכְרָח דִּין זֶה, וְכֵן הוּא בְּתוֹסְפוֹת דַּף מ״ו עַמּוּד ב׳ (ד״ה שלא) עַיֵּן שָׁם, וּכְבָר נִתְעוֹרֵר בָּזֶה בַּעַל חֶמֶד מֹשֶׁה (סק״ג), וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ג) שֶׁיִּשֵּׁב קָצָת, וְעַיֵּן בְּאוֹר זָרוֹעַ שָׁם וּמִשְּׁמַע דְּלִדְעָתּוֹ הוּא מִלְּתָא בְּפַנֵּי עַצְמָהּ, ד]וְעַל כֵּן נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה בְּשָׁעַת הַדְּחַק, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר שַׁלְחָן עָצִי שִׁטִּים (סי׳ ד ס״ו), וּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי נָכוֹן לְזָהֵר בָּזֶה. וְהַט״ז (סק״ד) כָּתַב עוֹד טַעַם שֶׁלֹּא לִסְמֹךְ לְכַתְּחִלָּה עַל עֵרוּב שֶׁנִּתְמַעֵט, דְּשָׁמָא יִתּוֹסְפוּ אַחַר כָּךְ דִּיוּרִין בְּאוֹתָהּ עִיר וְאָז בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהוֹסִיף בְּשִׁבִילָם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שס״ו סָעִיף ט׳, וְאָכֵן מַה שֶּׁפִּיּם הַט״ז עוֹד עֵצָה לָזֶה שֶׁיֹּאמַר כָּל אָדָם בְּשָׁעַת בְּרָכָה, וּלְכָל מִי שֶׁיִּתּוֹסֵף בְּעִיר הַזֶּה, וְזֶה מֹהֲנֵי אֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּתְמַעֵט מִשֶּׁעוּרוֹ, כְּבָר הִשִּׁיגוּ עַל זֶה כַּמָּה אַחֲרוֹנִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ בָּהֶם חֲצַר בַּיִת הַפְּתוּחַ לִשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת אֵין מְעָרְבִין בְּשִׁבְילוֹ שֶׁלֹּא בִּידִיעָתוֹ, דְּשָׁמָא אֵינוֹ חָפֵץ כְּלָל לְעָרֵב בְּחָצֵר זוֹ עִם אֲנָשִׁים אֵלּוּ אֶלָּא בְּחָצֵר אַחֶרֶת. וְקָאָמַר הַמְחַבֵּר דְּזֶה הַדִּין שַׁיָּךְ גַּם כֵּן בְּנִתּוֹסְפוּ דִּיוּרִין בָּחָצֵר, דְּהוֹסָפָה זוֹ גַּם כֵּן כְּתִחִלַּת עֵרוּב הוּא וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֵרוּב דַּוְקָא בִּידִיעָתָם, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּידִיעָתָם לֹא, א]וַאֲפִלּוּ אִם מֵעֵרֶב עַתָּה מִשֶּׁלּוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א)] וְעוֹלֵת שַׁבָּת (סק״א)]. וְיֵשׁ מְקִילִין (ו) שֶׁיָּכוֹל לְעָרֵב מִשֶּׁלּוֹ בְּכָל גַּוְנֵי. וְדַע עוֹד דְּהָא דְּקָיְמָא לָן דְּמֵעֵרְבִין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת שֶׁלֹּא לְדַעַת, גַּם כֵּן יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים, (ז) יֵשׁ פּוֹסְקִים דְּסָבְרִי דְּדַוְקָא אִם מֵעֵרֶב מִשֶּׁלּוֹ, (ח) וְיֵשׁ פּוֹסְקִים דְּסָבְרִי ב]דְּיוֹכֵל לְעָרֵב אֲפִלּוּ מִשֶּׁלָּהֶם בְּלֹא דַּעְתָּם דְּמִסְּתָמָא מִתְרַצִּים לָזֶה. וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן שס״ז בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל): ג (י) וְאִם הֵם יוֹתֵר וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשִׁעוּר שְׁמוֹנָה עָשָׂר גְּרוֹגָרוֹת הוּא שִׁעוּר הֵיוֹתֵר גָּדוֹל שֶׁהוּא שִׁעוּר שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, וּבְשִׁעוּר הַזֶּה דֵּי אֲפִלּוּ לְאֶלֶף. וּמַה שֶּׁכָּתַב שִׁעוּרוֹ גַּם כֵּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת: (יא) שֶׁהֵם כְּשִׁשָּׁה בֵּיצִים. הֵינוּ (ט) בְּקִלְפָּתָן: (יב) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵם כְּשִׁמּוֹנָה בֵּיצִים. וּלְכַתְּחִלָּה (י) נָכוֹן לִנְהֹג כֵּן, וּבְדִיעֲבַד (יא) דֵּי כְּשִׁשָּׁה בֵּיצִים: ד (יג) מִשִּׁעוּרוֹ. גְּרוֹגֶרֶת לְכָל אֶחָד אוֹ שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְמֵרַבִּין: (יד) אַחַר שֶׁנִּכְנַס. דְּאִלּוּ נִתְמַעֵט לְדָם שֶׁקִּדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, הֲוָה לֵיהּ כִּתְחִלַּת עֵרוּב אַף שֶׁכְּבָר הִנִּיחוּ לְשֵׁם עֵרוּב, וּכְדִלְעֵיל בְּרֵישׁ הַסִּימָן (סק״א): (טו) כָּשֵׁר. דְּלֹא צְרִיכָא שִׁעוּר אֶלָּא בִּתְחִלָּה. (יג) וּבֵין בְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וּבֵין בְּשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת: (טז) אַף לִשְׁאָר וְכוּ'. דְּאִלּוּ לְשַׁבָּת זֶה כָּשֵׁר אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁהָיָה הָעֵרוּב קַיָּם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) שֶׁכָּתַב דְּדִנָּא דְּנִשְׁתַּיֵּר כָּשֵׁר, הוּא רַק בִּזְמַן הַשַּׁ״ס שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדִידָן דְּנָהֲגִינַן לַעֲשׂוֹת שִׁתּוּף וְעֵרוּב בְּיַחַד וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן שפ״ז (ס״א), פְּסוֹל לְשַׁבָּת שְׁנִיָּה אִם אֵין בּוֹ שִׁעוּר עֵרוּב. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אף) שֶׁיֵּשׁ חוֹלְקִין בָּזֶה, וּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהוֹסִיף עַד כְּשִׁעוּר: (יז) שַׁבָּתוֹת. וְאַף דְּקַיְימָא לָן לְעֵיל בְּסִימָן שס״ו סָעִיף ו׳ שֶׁאֵין מְעָרְבִין בְּפֵרוּסָה, (יג) הֵינוּ כְּשֶׁהָיְתָה פְּרוּסָה בְּשָׁעָה שֶׁהִנִּיחָה לְשֵׁם עֵרוּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא שֶׁנִּפְרְסָה אַחַר כָּךְ (יד) לֵית לָן בָּהּ. ג]וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ (טו) מַחְמִירִין בְּשֶׁנִּפְרְסָה קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שְׁהוּת עֲדַיִן לְהַנִּיחַ כְּכָר אַחַר שָׁלֵם: ה (יח) אִם נִתְעַפֵּשׁ וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהִתְלִיעַ בְּתוֹלָעִים קְטַנִּים (שָׁקוֹרִין מִילְבִּי״ן) [אַחֲרוֹנִים]: (יט) וְנִפְסַל מִלֶּאֱכֹל. הֵינוּ כְּשֶׁנִּתְעַפֵּשׁ (טו) כַּוָּלוֹ: (כ) מַחֲדָשׁ. וְאִם רָאָה דָּבָר זֶה בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ יָדוּעַ לוֹ מָתַי נִתְעַפֵּשׁ אִם קֹדֶם שַׁבָּת אוֹ בְּשַׁבָּת, (יז) תְּלִינַן לְקֻלָּא וְאָמְרִינַן דְּמֵקְרוֹב נִתְעַפֵּשׁ וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת הָיָה רָאוּי לֶאֱכֹל, וְכִבְסִימָן שצ״ד (ס״א): (כא) טוֹב יוֹתֵר וְכוּ'. וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ דְּיוֹתֵר טוֹב לְעָרֵב כָּל עֶרֶב שַׁבָּת, כִּי רֹב פְּעָמִים מַצָּה שֶׁל עֵרוּב מִתְקַלְקֶלֶת וּמִתְעַפֶּשֶׁת מֵאֲרֹךְ הַזְּמַן, וְגַם מָצוּי לִפֹּל בּוֹ תּוֹלָעִים [שָׁקוֹרִין מִילְבִּי״ן] מֵאֲרֹךְ הַזְּמַן וְאֵינָהּ רְאוּיָה לַאֲכִילָה וַהֲרֵי הִיא כְּמוֹ שֶׁכָּלְתָה לְגַמְרֵי וְכַנַּ״ל. וְהָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, יַעֲרֵב מִשֶּׁלּוֹ בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת וְיִזַּהֲרוּ לְכָל הַקָּהָל עַל יְדֵי אַחֵר, וּבָזֶה אֵין חֵשֶׁשׁ אִם יִתְקַלְקֵל הָעֵרוּב שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וְלֹא יְבָרֵךְ עַל שֶׁלּוֹ, בֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ עֵרוּב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְשָׁמְא הוּא כָּשֵׁר, וְהַבְּרָכוֹת אֵין מַעֲכְּבוֹת: (כב) וְלָאֱכֹל הָעֵרוּב כָּל שַׁבָּת. מִשּׁוּם דְּהוֹאִיל וְאִיתְעֲבִיד בֵּיהּ מִצְוָה חָדָא יִתְעֲבֵד בֵּיהּ מִצְוָה אַחֲרִיתָא:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ו) מֵאֵר מְרֻדְכַי (סק״ג) וּנְהַר שָׁלוֹם (שם), וְכֵן מִצְדַּד בְּבֵית מֵאִיר: (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ח) נְהַר שָׁלוֹם (שם) וּבֵית מֵאִיר, וְעַיֵּן בְּסִימָן שס״ו בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל) בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״ב) וּמַהֲרַ״ם לוּבְלִין שֶׁגַּם בְּדִעְתָּם כֵּן הוּא: ג (ט) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב). בְּשֵׁם תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ג): (י) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״ב תט ס״ח) שֶׁנָּהֲגוּ כֵּן: (יא) הַגְּרַ״ז (ס״ג) וְחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל עב ס״ח), וְלָן מִשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א (ד״ה ר״א). וְעַיֵּן בְּבֵאוּרוֹ שֶׁכָּתַב שֶׁטּוֹפֵר יֵשׁ בְּדִבְרֵי הַיֵּשׁ אוֹמְרִים, וְכֵן כָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף לְקַמָּן סִימָן ת״ט (ד״ה ומ״ש שהן), וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לִנְהֹג כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁכָּתוּב בְּגָרְסָתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּ״ח בְּסִימָן ת״ט (שם) שֶׁלְּדַעַת בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת (פ׳ ד״ה אגב)

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן כתב בשו״ע הרב (ס״ב). **ב]** וכן כתב בשו״ע הרב (סי׳ שסז). **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ג) כתב: ואפילו אם נפרס קודם כניסת השבת כשר אם שיעורו קיים עד כניסת השבת, שהרי לא הצריכו שלם אלא בשביל שלא יבואו לידי מחלוקת, וא״כ דיו כשהוא שלם בשעת הנחתו. **ד]** ובשו״ע הרב (ס״ג) לא הביא כלל דעת המג״א.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah